

СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто сутність здоров'язберігаючих технологій у закладі вищої освіти. Здійснено аналіз проблеми виявлення теоретико-методологічних підходів у процесі впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес студентської молоді.

Ключові слова: здоров'язберігаючі технології, студенти, освітній процес.

Abstract

The article examines the essence of health-preserving technologies in a higher education institution. An analysis of the problem of identifying theoretical and methodological approaches in the process of introducing health-preserving technologies into the educational process of student youth was carried out.

Keywords: health-preserving technologies, students, educational process.

Вступ

Зважаючи на складну військово-політичну ситуацію (війну) в Україні, труднощами соціально-економічного характеру, проблема здоров'я студентів стає все більш актуальною. Соціальна захищеність студентів вимагає наявності відповідних соціальних гарантій (медичного обслуговування, повноцінного харчування, матеріального забезпечення та ін.).

Ослаблений, найчастіше ще до вступу у ЗВО, стан організму і психіки, екологічні проблеми, недостатнє харчування, гіподинамія, невисокий в цілому рівень валеологічної культури обумовлюють те, що значна частина студентів мають відхилення в стані здоров'я.

Як відомо, здоров'я підростаючого покоління формується під впливом біологічних і соціальних факторів. Від нормального фізичного розвитку, функціонування органів і систем студентів залежить здатність їх організму зберігати стійкість до екзогенних факторів, адаптуватися до умов навчання та зовнішнього середовища.

У зв'язку з цим перед вищою школою виникає ряд завдань щодо вирішення питань раціонального поєднання праці і відпочинку студентів, необхідності вдосконалення методики викладання.

Результати дослідження

Проблемою впровадження здоров'язберігаючих технологій в студентське середовище цікавились багато вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як: А. Бойко, Н. Сахно, Ю. Лісіцин, Р. Мотиланська А. Маслоу, Б. Херсонський, Bracht N. F., Rosenstock I. M., Pavlov I. P., Perry C. L., та інші. Розроблено безліч теорій і концепцій, які передбачають її вирішення. Так, в 1963 р. І. Розенстоком і Дж. Кіртчем була розроблена теорія переконань про здоров'я. На первинному етапі її метою було пояснити, чому так важко мотивувати людей до виконання дій, направлених на запобігання захворюванням.

Здоров'язберігаючі технології реалізуються на основі особистісно-орієнтованого підходу. Враховуючи, що технологія – це послідовність кроків, етапів до досягнення результату, а педагогічна технологія – це ще й змістовна техніка, яка включає в себе методи, форми і прийоми реалізації навчального процесу, то здоров'язберігаючі технології об'єднують всі ці поняття та принципи здоров'язберігаючої педагогіки.

Під здоров'язберігаючою технологією розуміють систему заходів, що включає взаємозв'язок і взаємодію усіх факторів освітнього середовища, спрямованих на збереження здоров'я всіх суб'єктів освіти на усіх етапах її навчання і розвитку. У цю систему входить:

1. Використання даних моніторингу стану здоров'я студентів і власних спостережень у процесі реалізації освітньої технології, її корекція у відповідності з наявними даними.

2. Облік особливостей вікового розвитку і розробка освітньої стратегії, що відповідає особливостям пам'яті, мислення, працездатності, активності.

3. Створення сприятливого емоційно-психологічного клімату в процесі реалізації технології.

Здоров'язберігаючі освітні технології можна розглядати також як якісну характеристику будь-якої освітньої технології, як сукупність принципів та методів педагогічної роботи. Здоров'язберігаючі технології є складовою частиною і характерною рисою всієї освітньої системи.

Процес формування здоров'язберігаючого середовища у ЗВО перебуває у тісному взаємозв'язку зі всіма структурними ланками закладу освіти.

Формування стійкого здоров'язберігаючого середовища неможливо без активної діяльності і самих студентів, де вектор їх зусиль спрямований на оволодіння вміннями та навичками здорового способу життя, способами корекції свого психічного та фізіологічного стану, розуміння виконання того чи іншого завдання.

Одним з головних завдань ЗВО є збереження та зміцнення здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Безпосередніми провідниками всіх ідей, інновацій, задумів, які впроваджуються у вищу школу вченими та управлінцями, є викладачі. Грамотна, самовіддана робота педагога, що ставить турботу про студента на перше місце, нейтралізує вплив багатьох недоліків організації навчального процесу. Саме тут криється ризик негативного впливу педагога на здоров'я студентів, з одного боку, а з іншого – міститься величезний ресурс можливостей позитивного впливу на особистість. Аналіз отриманих даних дає викладачеві можливість застосувати диференційований підхід у навчанні та педагогічні технології, з'ясувати причини неуспішності навчання, що дозволяє, використовуючи здоров'язберігаючої технології, підвищити успішність навчання. Ніякі серйозні інновації неможливі без глибокої теоретичної підготовки і широкої загальної культури педагога. Однією з ефективних форм такої підтримки може стати організація викладачів різних предметів для формування технологічної основи здоров'язберігаючої педагогіки для розробки прийомів, форм і методів організації освітнього процесу без шкоди для здоров'я як студентів, так і педагогів.

Технологія проектується виходячи з конкретних умов та орієнтування на заданий, а не передбачуваний результат. Тому проектування здоров'язберігаючого освітнього середовища розглядається як найважливіший елемент роботи щодо збереження та зміцнення здоров'я молоді.

Для створення необхідних умов успішності у навчанні студентів, з'ясування причин їх неуспішності необхідно спочатку піддати детальному аналізу випадки неуспішності кожного студента окремо. На основі отриманих результатів створюється індивідуальна комплексна програма роботи з даними студентами.

Поряд з такими факторами, як генетична спадковість, несприятливі соціальні, екологічні, економічні умови розвитку та інші їм подібні, негативний та істотний вплив на здоров'я студентів має так звані внутрішньоуніверситетські чинники. З негативним впливом саме цих чинників, до яких відноситься інтенсифікація та нераціональна організація навчального процесу, невідповідність методик навчання віковим можливостям студентів і т. п., фахівці пов'язують до 40% захворювань. Саме постійна перевтома створює передумови розвитку гострих і хронічних порушень здоров'я, нервових, психосоматичних та інших захворювань. Якщо турбота про здоров'я студентів є одним з пріоритетів роботи всього педагогічного колективу і здійснюється на професійному рівні, то тільки тоді можна говорити про реалізацію у вищій школі здоров'язберігаючого підходу і про здійснення наступності в навчанні, і результатом їх впровадження буде захист здоров'я молодого покоління від впливу негативних факторів.

Висновки

Збереження і зміцнення здоров'я студентів в системі вищої освіти, що здійснюється на основі побудови спеціально організованого здоров'язберігаючого середовища, забезпечує вирішення головного завдання – формування у студентів стійкого розуміння і значущості здорового способу життя, необхідності занять фізичною культурою і спортом без примусу. А здійснюється все це при виконанні сукупності організаційно-педагогічних умов та активної мотивації учасників освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Т.І., Красовський К.С. Сприяння здоров'ю Навчальний посібник для студентів зі спеціальності «Менеджмент організацій (в охороні здоров'я)». – Київ: НаУКМА. - 2012. – 247 с
2. Єрмакова Т. С. Основні напрями формування здорового способу життя школярів у навчально-виховному процесі. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2009. № 11. С. 27-31.
3. Овчарук В. В. Формування здоров'я зберігаючого середовища для студентів ВНЗ [Текст] / В. В. Овчарук, В. Г. Овчарук // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" : збірник наукових праць. - Переяслав-Хмельницький, 2012. - Вип. 27. - С. 187-191.
4. Оржеховська В. М. Теоретико-методологічні засади формування здорового способу життя дітей і молоді. — К., 2002.- 376 с.
5. Формування здорового способу життя молоді: стратегія розвитку українського суспільства. Частина 1, 2 / О. О. Яременко (кер. авт. кол.), О.В. Вакуленко, Ю. М. Галустян та ін. – К.: Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, 2005. – 212 с.
6. Rosenstock I. M., Strecher V. J., Becker M. H. Social learning theory and the health belief model // Health Education & Behavior. – 1988. – Т. 15. – №. 2. – С. 175-183.

Овчарук Віра Григорівна — майстер спорту України, старший викладач кафедри фізичного виховання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Ovcharuk Vira G. — senior lecturer at the Department of Physical Education, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.